

prunella

**zpravodaj
oblastní
ornitologické sekce
při Správě Krkonošského
národního parku
ve Vrchlabí**

2-1978

IV. ročník

O B S A H

RNDr. Petr Miles Bilance činnosti ornitologické sekce v roce 1978 2
Jan Grúz Hnízdění sýkory koňadry (<i>Parus major</i> L.) v Prosečném 4
Josef Šilhánek Ornitologické zajímavosti z Růžohorek 9
Magdalena Kalousková Mé chovatelské zkušenosti 11
RNDr. Petr Miles Akce Balt. Výsledná zpráva za rok 1978 a plán na rok 1979 13
Výsledky odchytových akcí členů sekce	
Jan Grúz Rákosina Pilníkov II 16
Ladislav Zajiček a Ladislav Kurc Rákosina Pilníkov II a Staré Buky 17
Martin a Olga Ptáčkovi Rýchory nad zotavovou Ozon 18
Karel Ouzký starší a mladší Klásterská Lhota 20
Karel Ouzký starší a mladší Špindlerův Mlýn u Bedřichovského potoka 20
RNDr. Petr Miles Přehled ptáků okroužkovaných v oblasti Krkonoš v roce 1978 22
Ladislav Zajiček Ornitologické poznatky z expedice Balkán 78 24
Jaroslav Kurc Výsledky ornitologického průzkumu dunajské delty 29
Správa Krkonošského národního parku Zájemcům o účast na akci Balt v Krkonoších 33

BILANCE ČINNOSTI ORNITOLOGICKÉ SEKCE V ROCE 1978

V uplynulém roce nedošlo v ornitologické sekci k podstatnějším změnám. Její činnost se dále rozvíjela a členové sekce se podíleli na řešení četných úkolů souvisejících s potřebami Správy Krkonošského národního parku. Členská základna se dále rozrůstá, v současné době je v sekci více jak 50 členů a čekatelů. Do našich řad vstoupili Lubomír Dolanský z Hradce Králové, Roman Grund z Prahy, otec a synové Klíčkoví ze Špindlerova mlýna, Josef Kalenský a ing. Jiří Procházka z Vrchlabí a hlásí se i někteří další. Se sekci spolupracují i mnozí ornitologové a zájemci, kteří formálně členy sekce nejsou. Na druhé straně však musíme konstatovat, že někteří z dosavadních členů nevykazují požadovanou činnost.

Největší ornitologickou akcí byla v uplynulém roce akce Balt, jejíž průběh a výsledky jsou předmětem samostatné zprávy.

Kromě plánovaných akcí Balt okroužkovali členové sekce množství ptáků při samostatných odchycích, které uskutečňovali především na místech navržených za chráněná území (rákosiny ve Starých Bukách a v Pilníkově, Klášterská Lhota). Celkem bylo v uplynulém roce okroužkováno v krkonošské oblasti 2583 ptáků v 89 druzích. Je to zatím rekordní výsledek, zvláště pokud jde o počet druhů. Dosažený výsledek je o to cennější, že u řady dříve nejhojněji kroužkovaných druhů ptáků platí nyní zákaz kroužkování. Poprvé byly v oblasti Krkonoš kroužkovány husy velké a zrzohlávky rudozubé, které úspěšně vyhníždily v zámeckém parku ve Vrchlabí, na Pančické louce bylo označeno kroužky 13 modráčků tundrových, na Rýchorách lejssek bělokrký, zvýšil se počet okroužkovaných dravců a sov.

Pozoruhodné výsledky přinesl v uplynulém roce faunistický terénní výzkum. Bylo plně prokázáno hníždění modráčka tundrového, který je novým hnízdícím druhem v celé ČSR. Nálezem tohoto severského ptačího druhu,

který byl kromě Krkonoš zastížen jako hnízdící ve střední Evropě jen v několika případech v Rakouských Alpách, ornitologický význam Krkonošského národního parku podstatně vzrostl. Na tomto úspěchu se podíleli i ornitologové z Prahy, Hradce Králové a účastníci akce Balt z Biologické stanice Serrahn v NDR. Byl ověřen výskyt i dalších pozoruhodných druhů, např. budnička horckého, hýla rudého, orla křiklavého, pěvušky podhorní a dalších.

Pokračovalo sčítání ptactva na vodních tocích a nádržích, především na toku Labe.

Za významnou lze považovat pomoc ornitologické sekce v opatrování požadovaných ptáků pro účely chovu v zařízeních Správy Krnap a v brigádnické pomoci při udržitelnosti chovných zařízení. Pracovníci oddělení biologické produkce Správy Krnap, z nichž někteří jsou členy ornitologické sekce, dosáhli při odchovu ptáků některých zajímavých výsledků. Úspěšně vyhnízdila husa velká a zrazhlávka rudozobá, na snůšku zasedl i hýl rudý a někteří další ptáci. Zdařil se umělý odchov jednoho z nejohroženějších krkonošských ptáků - tetřeva hlušce.

Členové sekce vedou 3 kroužky mladých ochránců přírody, v jejichž činnosti zaujímá ornitologie a ochrana ptactva významné místo. Svědčí o tom i témata prací, které si mladí ochránci přírody volí pro soutěže v Biologické olympiádě a Natura semperviva. Především z řad této mládeže vyrůstají teď nové členové - čekatelé členství v ornitologické sekci.

Podle ohlasů, které docházejí, je možné usuzovat i na zlepšující se úroveň zpravodaje Prunella. Od tohoto čísla mají být příspěvky v něm publikované již honorovány.

Práci sekce řídil v průběhu roku její sedmičlenný výbor (P.Fišer, J.Grúz, H.Lampert, RNDr.P.Miles, F.Němec, B.Novotný a K.Ouzký), který se scházel zpravidla jednou za měsíc. Na výroční členské schůzi 4.2.1979 byl přítomen dosud rekordní počet 45 účastníků. Plánované členské exkurze se však pro naprostou nepřízeň počasí nemohly uskutečnit.

Jako nejlepší člen sekce byl v uplynulém roce vyhodnocen Jan Grúz z Prosečného. Za svoji práci ve výboru sekce, publikační činnost a výsledky kroužkování ptáků získal čestný diplom podepsaný ředitelem Správy Krkonošského národního parku. Kromě něho bylo ještě 14 členů (J. Ansorge, P. Pišer, L. Jirman, J. Kalenský, A. Kolář, Z. Kynčl, H. Lampert, V. Lněničková, RNDr. P. Miles, M. Němec, J. Novotný, RNDr. P. Pecina, Z. Volf a L. Zajíček) odměněno za svoji práci tím, že v r. 1979 obdrží bezplatně 12 čísel časopisu Krkonoše.

RNDr. Petr Miles

HNÍZDĚNÍ SÝKORY KOŇADRY (PARUS MAJOR L.) V PROSEČNÉM.

CÍL A METODIKA PRÁCE

V letech 1959 - 1969 jsem prováděl pravidelnou kontrolu hnízdění sýkor koňader na území obce Prosečné (okres Trutnov) a v nejbližším okolí. Cílem bylo získat přehled o hnízdění, zvláště o začátku snůšky, velikosti úplné snůšky a úspěšnosti hnízdění.

Pro získání většího množství materiálu a snadnější kontroly bylo vyvěšeno přes 200 umělých hnízdnic dutin (budek). Budky byly umístěny ve výšce 150 - 750 cm, nejčastěji 301 - 350 cm vysoko. Způsob jejich vyvěšování byl popsán v Prunelle (GRÚZ, 1975). Kontrola hnízdění byla prováděna v 7 - 16 denních intervalech. Bylo získáno 163 hnízdnic záznamů z různých biotopů.

VÝSLEDKY

a) Stavba hnízda

Hnízdo sýkory koňadry je tvořeno vrstvou mechu, na které je jemný živočišný (chlupy, srst) a v menší míře i rostlinný materiál, který zároveň tvoří výstelku hnízdnicí kotliny. Výška hnízdnicího materiálu kolísá od 3,5 cm do 11,0 cm (\bar{x} = 6,90 cm). Hloubka hnízdnicí kotlinky je v rozmezí 3,5 cm - 7,0 cm (\bar{x} = 4,90 cm), vnitřní průměr

hnízdni kotlinky je 4,5 cm - 7,0 cm (\bar{x} = 5,58 cm). Vnější rozměry hnízda jsou ovlivněny vnitřním rozměrem budky (hnízdni dutiny).

Množství přineseného hnízdniho materiálu činilo minimálně 320,58 cm, maximálně 1.856,36 cm, průměrně 823,27 cm. Změřeno bylo 85 hnízd.

b) Doba hnízdění

Hnízdni revíry byly koňadrami obsazovány již v únoru. Hnízdni materiál ke stavbě hnízda začali ptáci přinášet koncem března. Prvé vejce se objevilo v hnízdě již 6.dubna. Největší počet prvých snesených vajec byl ve třetí dekádě dubna (viz tab.č.1). PIKULA (1975) uvádí začátek hnízdění ve střední nadmořské výšce 400 m na začátek května a v Belanských Tatrách v průměrné nadmořské výšce 780 m ve druhé květnové dekádě. KONDĚLKA (1978) zaznamenal první snesené vejce na okrese Karviná v březnu, BALÁP (1970) na jižní Moravě v první pentádě dubna.

měsíc	pentáda	n	dekáda	n	celkem
IV	6. - 10.	1	6. - 10.	1	82
	11. - 15.	6			
	16. - 20.	22	11. - 20.	28	
	21. - 25.	24			
	26. - 30.	29	21. - 30.	53	
V	1. - 5.	30			54
	6. - 10.	12	1. - 10.	42	
	11. - 15.	3			
	16. - 20.	4	11. - 20.	7	
	21. - 25.	2			
VI	26. - 31.	3	21. - 31.	5	14
	1. - 5.	3			
	6. - 10.	3	1. - 10.	6	
	11. - 15.	1			
	16. - 20.	1	11. - 20.	2	
VI	21. - 25.	4			6
	26. - 30.	2	21. - 30.	6	
Celkem					150

Tabulka č.1. Začátek hnízdění sýkory koňadry v Prosečném. Počet snůček v pětidenním a desetidenním období.
n = počet případů snesení prvního vejce.

Průběh snůšky není v jednotlivých letech stejný, vykazuje určité rozdíly v závislosti na povětrnostních podmínkách. V roce 1969 byl tímto vlivem posunut začátek hnízdění sýkor koňader o 10 dnů. I někteří další autoři upozorňují na vliv nepříznivých povětrnostních podmínek na začátek hnízdění ptáků.

c) Velikost snůšek

Počet snesených vajec v jedné snůšce se pohyboval od 4 do 13 kusů. Největší počet snůšek obsahoval 10 vajec (30,93 %), dále následují devítikulové snůšky a hnízda s 11 vejci. Snůšky s nižším počtem vajec byly již v menším počtu. PIRULA a POLK (1970) uvádějí 4 - 13 vajec v jednom hnízdě, KONDĚLKA (1978) 4 - 12 vajec, PIRULA (1975) v Belanských látrach 3 - 11 vajec v úpiné snůšce a BALÁT (1970) z jižní Moravy 1 - 13 vajec ve snůšce.

d) Počet hnízdění

U sýkory koňadry nedochází v našich podmínkách k pravidelnému druhému hnízdění. Ze 133 kontrolovaných hnízd sýkory koňadry bylo 126 prvých hnízdění a jen 37 hnízdění druhých. V Belanských látrach PIRULA (1975) u sýkory koňadry druhé hnízdění nezaznamenal.

e) Velikost vajec

Průměrná velikost 914 měřených vajec byla 17,31 x 13,28 mm. Maximální délka vejce činila 20,1 mm, maximální šířka 14,4 mm, minimální délka 14,0 mm, minimální šířka 10,8 mm. KLŮZ (1965) uvádí průměrnou velikost vajec 17,2 x 13,4 mm, HOŠLER (1973) 17,3 x 13,5 mm.

f) Ztráty při hnízdění

Dále jsem zpracoval ztráty při hnízdění sýkor koňader v Prosečném. Ve 123 hnízdech bylo sneseno 1.190 vajec (100 %). Z tohoto počtu snesených vajec se vylíhlo 972 mláděť (81,68 %), vyvedeno bylo 871 mláděť (73,19 %). Na celkových ztrátách se podílí jednotlivé složky takto: opuštěná celá hnízda - 97 vajec - 8,15 %, jednotlivá vejce (neplodná, zachrazená, rozbitá

pod.) 121 ks - 10,16 %. Celkem se tedy mláďata nevylíhla z 218 vajec (18,31 %). Ztráty na mláďatech: uny ulo 101 mladých (8,48 %). Celkové ztráty tedy představují 319 vajec a mláďat, což činilo 26,81 %.

DISKUSE

Porovnáme-li výsledek hnízdění sýkory koňadry z Prosečného s výsledkem některých autorů (tab.2), není značnějších rozdílů v počtu snesených vajec na jedno hnízdo. Poměr vylíhlých mláďat je skoro shodný. Rozdíl v počtu vyvedených mláďat je však podstatně větší. KONDĚLKA (1964) uvádí trojnásobně vyšší ztrátu na mláďatech (24,26 % proti 8,48 %). Hnízdění v zahradách, kde výzkum prováděl, je patrně ovlivněno lidským činitelem a uváděným nedostatkem potravy. Tím byl zřejmě ovlivněn i konečný výsledek hnízdění, při kterém bylo vyvedeno v průměru o jedno a půl mláďate méně než v Prosečném (poměr úspěšnosti hnízdění v Prosečném a na okrese Karviná činil 73,19 : 55,39 %.)

LITERATURA

DALÁT F.: Clutch Size in the Great Tit, *Parus major* Linné, in Pine Forests of Southern Moravia. - Zoologické listy 19(4): 321 - 332 (1970).

GRŮZ J.: Některé zkušenosti s vyvěšováním a kontrolami ptačích budek, - Prunella 1: 14 - 16 (1975).

HOEHLER B.: Gelege der Vögel Mitteleuropas. Neumann Verlag, 1973.

KLŮZ Z.: Ornitologické tabulky. Vydalo Národní muzeum v Praze, 1965.

KONDĚLKA D.: Die Brutbionomie der Kohlmeise (*Parus major*) in Obstholzbeständen. - Folia zoologica 27(3): 239 - 248 (1978).

PIKULA J.: Gelegegrösse und Brutbeginn bei Parus major und Parus ater in Bergmassiv Belanské Tatry. - Zoologické listy 24(4): 373 - 384 (1975).

PIKULA J. a FOLK Č.: Differential Breeding in Corvus monedula, Sturnus vulgaris, Parus major and Fringilla coelebs in Woodland and Non-woodland Habitats. - Zoologické listy 19(3): 261 - 273 (1970).

	Vlastní výsledky	PIKULA a FOLK (1970)	PIKULA (1975) 780 m nad mořem	PIKULA (1975) 400 m nad mořem	BALÁF (1970)	KOVČEJKA (1978)
Počet kontrolov. hnízd	123	-	63	971	417	239
Počet snesených vajec	1190	-	435	8837	3710	2161
\bar{x} na hnízdo	9,67	8,73	6,9	9,1	8,89	9,05
Počet vylíhlých mláďat	972	-	-	-	-	1721
\bar{x} na hnízdo	7,90	8,13	-	-	-	7,20
Počet vyvedených mláďat	871	-	-	-	-	1197
\bar{x} na hnízdo	7,08	-	-	-	-	5,69
Ztráty na vejcích v ks	218	-	-	-	-	440
Ztráty na vejcích v %	18,31	-	-	-	-	20,35
Ztráty na mláďatech v ks	101	-	-	-	-	524
Ztráty na mláďatech v %	8,48	-	-	-	-	24,28
Celkové ztráty v ks	319	-	-	-	-	964
Celkové ztráty v %	26,80	-	-	-	-	44,61
Úspěšnost hnízdění v %	73,19	-	-	-	-	55,39

Tabulka č. 2. Porovnání průběhu hnízdění sykové koňadry v Prosečném s výsledky některých dalších autorů z ČSR

ORNITOLOGICKÉ ZAJÍMAVOSTI Z RŮŽOHOREK

Chata Růžohorky, na které pracuji již po dva roky jako vedoucí, se nachází jihozápadně od Sněžky v nadm. výšce asi 1250 m. Jsem členem Čs. mysliveckého svazu a ve svých volných chvílích sleduji zdejší přírodu, především lovnou zvěř. Při svých vycházkách jsem zaznamenal též řadu ornitologických pozorování, z nichž vyjímám ty, které považuji za nejzajímavější.

V říjnu 1977 jsem vyšel před chatu a spatřil kroužícího dravce. Nejprve jsem myslel, že jde o poštolku, kterou jsem zde u Růžohorek viděl několikrát, ale po chvíli jsem usoudil, že to musí být jiný dravec. Pták se netřepetal na místě, ale většinou jen rychle kroužil. Náhle přitáhl letky k tělu a prudkým střemhlavým letem mi zmizel za chatou. Rychle jsem chatu oběhl a spatřil dravce právě při útoku na jednu ze tří zde letících vran. Viděl jsem, jak vrána, z níž se po úderu dravce rozlétlo peří, padá dolů. Dravec pokračoval v letu a obloukem se vrátil k místu, kam sražená vrána zapadala. Nyní jsem již nepochyboval o tom, že mám před sebou sokola. Podruhé jsem patrně téhož dravce pozoroval u Růžohorek koncem dubna 1978 a potřetí kolem 20. května. Pokaždé letěl směrem k Obřimu dolu na svah Studničné hory. Lesník Zilvar, s kterým jsem o svém pozorování hovořil, o sokolu rovněž věděl.

Další velmi zajímavé pozorování jsem učinil v červnu 1978, kdy jsem spatřil u dolní stanice lanové dráhy na Sněžku velikého dravce. Vystupoval ve spirálách do obrovské výše a potom odlétl směrem k Výrovce. Jsem přesvědčen, že se jednalo o orla.

Se dvěma německými ornitology, kteří zde nějaký čas pobývali, jsme spatřili v dutém suchém pahýlu stromu v lese nad Růžohorkami malou sovu. Když jeden z Němců zaťukal na kmen, sova vykukla z díry ve kmeni jako z okna. Toto jsme ještě jednou s obdobným výsledkem opakovali.

Zřejmě tentýž druh sovy mi později na podzim zaletoval až před chatu, odkud odnášely myši, které jsem v boudě natchytil do sklapovacích pastí.

Z jiných větších ptáků jsem na svých vycházkách pozoroval nejčastěji vrány a sojky. Dvakrát jsem spatřil i tetřívka, na podzim jsem v Láťové údolí vyplašil sluku lesní. Koncem dubna 1978 jsem se zaměstnanci boudy pozoroval na Růžové hoře letící tetřeví slepicí, vícekrát jsem zaznamenal přelet dvou párů holuba hřivnáče. U Portášek jsem spatřil ořešníka kropenatého.

Josef Š i l h á n e k
chata Růžohorky
Pec pod Sněžkou

Poznámka redakce

Sokol stěhovavý /*Falco peregrinus*/ je v celé ČSSR velmi vzácný a jsou oprávněné obavy z jeho úplného vymizení. Pozorování u Růžohorek, a to dokonce i v hnízdní době, je proto velmi cenné. Popisovaný způsob útoku na vránu záměnu s jiným dravcem vcelku vylučuje. V posledních letech bývá v Krkonoších každoročně pozorován orl křiklavý /*Aquila pomarina*/, vyskytující se především na Rýchorách. Je pravděpodobně, že mohl být spatřen i u Růžohorek. Malou sovou vyhlížející ze stromové dutiny byl patrně sýc rousný /*Negolius funereus*/ . 2 exempláře tohoto druhu byly v minulých letech odchyceny při akci Balt u blízké boudy Kovárna v Obřím Dole.

RNDr. Petr M i l e s

MÉ CHOVATELSKÉ ZKUŠENOSTI

Cizokrajné ptactvo chovám od roku 1977, což mi bylo 9 let. Začínala jsem s astrilovými pěvci. Mám párovníky dlouhoocasé červenozobé /Pöepala senegalensis/, zelňáčky /Taeniopygia guttata/, a vrílky i rovní /Drepanis rufigauda/, amadiny psalovane /Amadina fasciata/, a slávy tříbarvé /Erythura trichica/. Nyní chovám také skupinu afrických snovačů (rudozobý, žlutý, napoleonův, řaha a párek krásných kardinálů černohřbetých. Skupinu astrilů a amadin mám volně v ptačím pokoji. Snovače a kardinály chovám po páru v klecích a volierách, protože jsou značně snášenliví.

Vždy jsem si přála mít takové chovatelské zařízení, které by umožňovalo být s ptákem v jednom prostoru. To je možné jen v ptačím pokoji. Do klece či voliery se můžete dívat jen přes pletivo, máte-li však ptačí pokoj, můžete v něm být spolu s ptáky a pozorovat je celé hodiny zblízka.

Můj ptačí pokoj, který jsem s pomocí rodičů zaříkla, je malá místnost u garáže (8 m²), původně určena jako skleník nebo dílna. Přední stěna obrácená k jihu je celá zasklená. U vchodu jsou ještě dvě dveře z pletiva, aby se zabránilo úletu ptáků. V místnosti jsou tři parkety, dva z černého bezu a jeden z blešně. Na betonové podlaze je nasypán písek. Potravu dávám přes misku (čokoládka) na zem, misku s vodou obkládám mechem. Pro různé semen (proso, lesknice, mohár aj.) dávám ptačím denně vařečnou míchanici s mrkví a podle možnosti zelené krmivo. Chytilček k odchovu mláďat nepoužívám, více mě těší, vychováji-li mláďata vlastní rodiče.

V ptačím pokoji mi mimo jiné úspěšně vymízvali pavlovníci. Poznatky z tohoto odchovu jsem zpracovala pro soutěž chovatelské dovednosti mladých, ve které jsem v národním kole získala druhé místo.

Pár pásovníků jsem koupila 24. 2. 1977 ve Zverimexu a dočasně je umístila do klece. Nebyli v dobré kondici a byli velmi plaší. 18. února 1979 jsem je spolu s ostatním osazenstvem vpustila do ptačího pokoje. Pár se neustále držel pohromadě, brzy si na nový prostor zvykl a začal jevit zájem o budky. Oba ptáci začali nosit hnízdni materiál (hlavně stařinu) do obvyklé, v obchodě prodávané budky pro drobné exoty, umístěné pod stropem. První vajíčko snesla samice 25. 3., pak každý den další a 30. 3. zasedli ptáci na plnou snůšku vajec. Neseděli však dobře, neboť budka byla příliš malá a ptáci posléze snůšku opustili. Já jsem alespoň věděla, že se opravdu jedná o pár a doufala jsem, že se mi je podaří rozmnožit. To se mi v upravené budce téhož roku skutečně podařilo. Ptáci zamíždili ještě dvakrát a vyvedli celkem 11 mláďat. Celá rodina pásovníků se i při dalších hnízděních držela pohromadě a starší mláďata dokonce probírala mladším sourozencům perí.

V letošním roce je mým největším přáním odchovat mláďata kardinálů či některého snovače a dobře se umístit v chovatelské soutěži a biologické olympiádě.

Magdalena Kalousková
Praha - Nebušice

Známka redakce

Žákyně 6. třídy ZDŠ v Praze - Nebušicích Magdalena Kalousková se nezabývá jen chovem exotů, ale zná dobře i u nás žijící ptáky a aktivně se zúčastňuje různých ornitologických akcí, například zimního sčítání přezimujícího vodního ptactva na Vltavě. Je pravidelnou odběratelkou časopisu Krkonoše a řešitelkou soutěžních otázek v jeho příloze pro mladé ochránce přírody. Za nejlepší odpovědi v této soutěži jí bylo umožněno zúčastnit se 7. ročníku Letní školy mladých ochránců přírody

na Rýchorách. Také zde prokázala svůj zájem a znalosti a v závěrečné náročné přírodovědné a ochranářské soutěži se umístila na prvním místě. Přejeme Magdaléně, aby jí její další činnost v ornitologii a ochraně přírody přinesla i v budoucnu mnoho radosti a zdaru.

RNDr. Petr Miles

AKCE BALT

Výsledná zpráva za rok 1978 a plán na rok 1979

V r. 1978 se v Krkonoších uskutečnila akce Balt v následujících termínech:

		odchyceno	druhů
1. Vosecká bouda	30.5. - 4.6.	50 ptáků	14
2. Rýchorská bouda	15.6. - 26.6.	151	20
3. Rýchory - Sokolka	11.5. - 17.5.	46	9
4. Rýchory - Sokolka	21.6. - 26.6.	118	23
5. Pilníkov - St.Buky	28.8. - 1.9.	314	26
6. Vosecká bouda	19.8. - 17.10.	1160	42

Odchyt zajišťovali spolupracovníci z řad členů Čs. ornitologické společnosti a Oblastní ornitologické sekce při Správě Krnap (O.Bauerová, ing.V.Buňata, Lubomír Dolanský, K.Dřevo, R.Grund, I.Hlávka, J.Horáček, M.Hříbek, M.Chudá, dr.J.Korelus, L.Kraus, H.Krausová, J.Kurc, V.Iněničková, B.Makaloušová, M.Mareček, J.Marek, P.Metelka, J.Pechočová, S.Průchová, Z.Průchová, J.Sadílek, A.Skácel, J.Svoboda, V.Tůma, P.Vániš, V.Vávra a L.Zajíček). Květnový odchyt u Vosecké boudy a červený u Rýchorské boudy a Sokolky prováděli pracovníci Biologické stanice Serrahn (M.Goll, ing.H.Weber, K.Weber, H.Müller, H.Sendel). Něktých z odchytových akcí se zúčastnili také pracovníci Parazitologického ústavu v Praze (dr.J.Ryba a dr.J.Kučera), kteří u odchycených ptáků sledovali výskyt vnějších i vnitřních parazitů.

Největší pozornost byla věnována podzimní akci u Vosecké boudy v hřebenovém sedle mezi Svinskými kameny a Tvarožníkem. Výzkum zde spočíval v odchytu ptáků do průměrně 50 kusů 6 m dlouhých odchyťových sítí, ve vizuálním pozorování přeletujících ptáků a ve zdokonalování pokusné konstrukce helgolandské vrše. Celkové výsledky odchyty byly velmi nepříznivě ovlivněny mimořádně chladným a větrným počasím s mlhami a častými dešťovými a sněhovými srážkami.

Hromadný průtah přes hřebenové sedlo u Vosecké boudy započal až 4. 10. (asi 10.000 ptáků) a vyvrcholil 9. 10. (93 000 ptáků). Vcelku byl od 27. 9. do 18. 10. 78 zaregistrován přelet 162 000 ptáků. Tato skutečnost znovu potvrdila výjimečnost sledovaného hřebenového sedla pro možnost výzkumu ptačího tahu.

Odchyt do helgolandské vrše dosud nesplnil očekávání, lze však předpokládat, že po dalších úpravách jeho konstrukce dojde k radikálnímu zlepšení. Problém se jeví v tom, že dosavadní kostra vrše je příliš masivní, ptáci ji zdaleka vidí a stačí se jí vyhnout. Zvláště rušivě působí vodorovné a šikmé trubky, které se jeví v přírodě nepřírozené, zatímco svislé trubky mohou připomínat kmeny stromů. Podstatné zlepšení spatřujeme v tom, že v příštím roce budou vodorovné a šikmé trubky nahrazeny ocelovými lanky, střecha vrše pokryta vhodnou černou síťovinou zhotovenou na míru a dosavadní odchyťová koncovka bude zhotovena do úhlu tak, aby byl již omyceným ptákům znemožněn únik (tzv. Winkelreuse). Dosavadní hmotnost konstrukce se uvedenými úpravami několikanásobně sníží.

Zajímavostí loňské podzimní akce Balt byl pozorování nočního tahu ptáků u Labské boudy. Ptáci zde zaletovali za noci ve značném množství na osvětlenou terasu. Podobný jev u jiného osvětleného objektu pozorovali i polští pohraničníci. Z toho důvodu by bylo velmi žádoucí umístit v příštím roce do helgolandské vrše světelný zdroj, rozšířit vizuální pozorování i na okolí

...linou stále osvětlená Labské boudy a pokusit se tak zjistit další poznatky o nočním tahu ptáků, který může být velmi intenzivní.

V dalším plánovaném obaobí bude při akcích Balt usilováno o aktivnější vyhledávání druhů, které vyžadují zvýšenou pozornost a nebude již požadováno striktní provádění výzkumu každoročně na stejném stanovišti. Těmito zvláště sledovanými druhy by byli v příštím roce modráček tundrový (na Úpské rašelině a Pančická louka) a linduška horská (na Úpské rašelině u luční boudy). Počítá se při tom již s využitím ralingotky vybavené na způsob biologické stanice.

Plán jednotlivých akcí Balt v Krk noších v roce 1979

<u>Datum konání</u>	<u>Místo konání</u>	<u>Zajišťuje</u>
25.5. - 31.5.	Vosecká bouda	Správa Krnap + Biolog. stanice Serrahn
15.6. - 22.6.	Rýchorská bouda	Krnap + Serrahn
15.6. - 22.6.	Sokolka	Krnap + Serrahn
13.7. - 20.7.	SPR Pančická louka	Krnap + Serrahn
13.7. - 20.7.	SPR Úpská rašelina	Krnap + Serrahn
17.8. - 31.8.	Vosecká bouda	Správa Krnap
17.8. - 26.8.	Pilník v a Staré Buky	Správa Krnap
27.8. - 31.8.	Labská přehrada	Správa Krnap
31.8. - 23.9.	SPR Úpská rašelina	Krnap + Serrahn
24.9. - 18.10.	Vosecká bouda	Správa Krnap

Dr. Petr M. L. S.

VÝSLEDKY OBČETNÍHO ÚČTU

Rákosnáh - 11. 11. 1970

2. - 4. 3. 1970; suchý, do 17. 30. v předvečer akce v ústí
a pobřežní vegetaci

Výsledky odchytu

Rákosník zpevný (<i>Acrocephalus palustris</i>)	2
Rákosník obecný (<i>Acrocephalus scirpaceus</i>)	10
Budníček věšák (<i>Phylloscopus colchicus</i>)	1
Sýkora modřinka (<i>Cyanus caeruleus</i>)	1
Budníček gešák (<i>Phylloscopus collybita</i>)	1
Sýkora konžara (<i>Larus major</i>)	1
Štrnád obecný (<i>Emberiza hortulana</i>)	1
Rákosník proužkovaný (<i>Acrocephalus lineolobatus</i>)	2
Štrnád rákosní (<i>Emberiza caesia</i>)	2
Pěnice slavkovy (<i>Sylvia borin</i>)	2
Šedohlásek havíř (<i>Spizella monticola</i>)	1
Ovčáček sl. víkova (<i>Monticola monticola</i>)	1
Pěnice pokřovní (<i>Sylvia curruca</i>)	1
Mlynářík dlouhobežný (<i>Aegialitis caudata</i>)	1
Vlastovka obecná (<i>Limosa rustica</i>)	1

Celkem 90 ptáků v 13 druzích

Odchycení ptáků bylo provedeno v ústí podle metodiky akce Balt.

Kromě odchycených druhů pozorovány kralupy obecný (*Accipiter nisus*), strakapod velký (*Buteo buteo major*), káň černý (*Buteo buteo*), puma hl. dokudla (*Sylvia communis*), stehlík obecný (*Merula cinerea*), kos černý (*Pardus merula*), chrástal vodní (*Rallus aquaticus*), jiřička obecná (*Delichon urbicum*), vrabec domácí (*Passer domesticus*), pánk v. obecná (*Tringa communis*), dlask tlustozobý (*Coccythraus coccythraus*) a kachna domácí (*Phoenicurus ochuza*).

Pravidelně byla slyšet slacka zelená (*Cladonia chloropus*), chrástal vodní (*Rallus aquaticus*) a kachna divoká (*Anas platyrhynchos*).

Večer slyšeli jsme i vlnobitku obecnou (*Limosa rustica*) nad rákosnicí. V ústí se v 17. 30. v počtu asi 800 - 1000 exemplářů rovní zjevně objevilo asi 100 sračků obecných (*Sturmus vulgaris*).

Ke zpěně v rákosovém porostu dosud nedošlo. Začalo se však již pracovat na prohloubení strouhy pro odvod vody z paliny a tím je celá lokalita ohrožena.

Jan Grúz
Prosečné

Rákosina Pilníkov II a Staré Buky

28. 8. - 1. 9. 1978 odchyt do 28 šestimetrových sítí
v rákosí a pobřežní vegetaci

Výsledky odchytu

Sýkora modřínka (Parus caeruleus)	...	66
Budníček menší (Phylloscopus collybita)	...	53
Rákosník obecný (Acrocephalus scirpaceus)	...	26
Fěvuška modrá (Prunella modularis)	...	23
Sýkora konadra (Parus major)	...	16
Rákosník zpěvný (Acrocephalus palustris)	...	15
Budníček větší (Phylloscopus trochilus)	...	15
Pěnice pokrovní (Sylvia curruca)	...	12
Pěnice černohlavá (Sylvia atricapilla)	...	11
Stehlík obecný (Carduelis carduelis)	...	11
Lejsek šedý (Muscicapa striata)	...	8
Pěnice slavíková (Sylvia borin)	...	8
Cížek lesní (Carduelis spinus)	...	8
Strnad obecný (Emberiza citrinella)	...	8
Tuhák obecný (Lanius collurio)	...	6
Pěnice žnědořídlá (Sylvia communis)	...	5
Drozd zpěvný (Turdus philomelos)	...	6
Strnad rákosní (Emberiza schoeniclus)	...	4
Mlynařík dlouhocasý (Agithalos caudatus)	...	4
Strížlík obecný (Troglodytes troglodytes)	...	2
Vlaštovka obecná (Hirundo rustica)	...	1
Šedohlásek hajní (Hippolais icterina)	...	11
Soupálek dlouhoprstý (Certhia familiaris)	...	1
Pěnkava obecná (Fringilla coelebs)	...	1
Červenka obecná (Erithacus rubecula)	...	1
Cvrčilka zelená (Locustella naevia)	...	1

Celkem 314 ptáků ve 26 druhích.

U chycených ptáků zjištěna morfometrická data podle metodiky akce East.

29. 8. jsme navštívili rekreační oblast Dolce. Na spodním rybníce jsme pozorovali i 2 potopy kachice (Podiceps cristatus) a lovnou kachici s křídly černé (Fulica atra), 3 písluky obecné (Circus aeruginosus), 1 slípku zelenonohou (Gallinula chloropus), 2 p. epadu dolního rybníka asi 10 konipasů bílých (Scolopax alba) a 1 konipase hotoňho (Scolopax cinerea). Na p. epadu prostředního rybníka jsme zahlédli volavku Sedého (Tringa nebularia), což je nově zkolonizovaný druh v oblasti Dolců.

Na rybníčku ve Starých Bakčích se krmovalo asi 20 kachen divokých (Anas platyrhynchos) a 2 kach. modrých (Anas quequedula). 30. 8. jsme tam pozorovali i samici poláka velkého (Aythya ferina). V rákosinách v Pilníkově jsme spatřili několik rákosních vlnů (Rallus aquaticus). 31. 8. jsme patřovali prohnajícího včelojeda lesního (Perisoreus inornatus). Nad rákosinami zřejmě pravidelně loví i Fránující obecný (Accipiter nisus). 1. 9. létel nad rákosinami i 1 p. lovicích počepů rákosních (Circus aeruginosus).

Domníváme se, že rákosiny ve Starých Bakčích a v Pilníkově jsou důležitým orientáčním a odpočinkovým místem mnohých prohnávajících ptáků.

Ladislav Blažíček
Lázně Buky
Československo
Praha

Rýchory nad zotavovnou Ozon

11. 8. - 27. 8. 1976, odchytů do 3 šestičetných sítí

Výsledky odchytu

Černice černohlavá (Sylvia atricapilla) ... 16
Červenka obecná (Fringilla tinnunculus) ... 16

Pěvuska modrá (<i>Prunella modularis</i>)	...	12
Pěnice hnědokřídlá (<i>Cyanus communis</i>)	...	12
Pěnice slavíková (<i>Cyanus corax</i>)	...	12
Sýkora lužní (<i>Parus montanus</i>)	...	12
Budníček menší (<i>Phylloscopus collybita</i>)	...	12
Králíček ohnivý (<i>Regulus ignicapilla</i>)	...	12
Králíček obecný (<i>Regulus regulus</i>)	...	12
Hýl obecný (<i>Pyrrhula pyrrhula</i>)	...	12
Sýkora babka (<i>Parus palustris</i>)	...	12
Tuhák obecný (<i>Lanius collurio</i>)	...	12
Brhlík lesní (<i>Sitta europaea</i>)	...	12
Lejsek černohlavý (<i>Picedula hypoleuca</i>)	...	12
Lejsek bělokrký (<i>Picedula albicollis</i>)	...	12
Lejsek malý (<i>Picedula parva</i>)	...	12
Pěnkava obecná (<i>Francilla coelestis</i>)	...	12
Soupelek dlouhoprstý (<i>Certhia familiaris</i>)	...	12
Mlynářík dlouhoočasný (<i>Geothalpus caesus</i>)	...	12
Štrnád obecný (<i>Amberiza citrinella</i>)	...	12
Linduška lesní (<i>Anthus trivialis</i>)	...	12
Sojka obecná (<i>Garrulus glandarius</i>)	...	12

Celkem 106 ptáků ve 2. územích

U chycených ptáků zaznamenáváme biometrická data podle metodiky akce Balt.

Za největší úspěch považujeme odchyt lejska bělokrkého, který byl v oblasti úzkého kroužkován vůbec poprvé. Vzácným druhem je i lejsek malý.

Od 22. 8. jsme pozorovali poměrně silný tah lejsků černohlavých, kteří protahovali spolu se sýkorami a králičky okrajem smrkového lesa vzhůru údolím. Ptáci však přeletovali vysoko v korunách stromů, takže jejich odchyt byl nerozumný.

Ve srovnání s předchozím rokem chyběl mezi ulovky bramborníček hnědý (*Maxicola rubetra*) a snížil se počet lindušek lesních a štrnádů obecných. Půčinou je pravděpodobně volná úroveň jehlovců v celém Rýcheňském údolí, kde kverč hochaní, přes oác je zde jímána pitná voda.

Mgr. Olga Ptáčková
1967

Klásterská Lhota

27. - 28. 7. 1978, odchyt do 4 šestimetrových sítí
natažených přes koryto řáve

Výsledky odchytu

Konipas bílý (<i>Motacilla alba</i>)	24
Lednáček říční (<i>Alcedo atthis</i>)	11
Konipas horský (<i>Motacilla cinerea</i>)	10
Zvonek zelený (<i>Chloris chloris</i>)	10
Vrabeč domácí (<i>Passer domesticus</i>)	7
Vrabeč polní (<i>Passer montanus</i>)	6
Kachna divoká (<i>Anas platyrhynchos</i>)	5
Býkora konadra (<i>Parus major</i>)	5
Kos černý (<i>Turdus merula</i>)	5
Drozd zpěvný (<i>Turdus philomelos</i>)	4
Brhlík lesní (<i>Sitta europaea</i>)	2
Pěnkava obecná (<i>Pringilla coelebs</i>)	2
Gudníček menší (<i>Phylloscopus collybita</i>)	1
Žluna zelená (<i>Ficus virens</i>)	1
Býkora modrá (<i>Larus caeruleus</i>)	1
Štrnád obecný (<i>Emberiza castrinella</i>)	1
Čuhýk obecný (<i>Lanius collurio</i>)	1

Celkem 96 ptáků v 17 druzích

Po oba dny bylo slunně, bezvětří, denní teploty 25° až 30° C. V místě byla vybudována napáječka, kam ptáci létali s oblibou pít. Akce se ukázala za pomoci kroužků mladých osádků p. p. z Klásterské Lhoty.

Karel Ouzký st.

Karel Ouzký ml.

Špindlerův Klín

Špindlerův Klín u Dědičského potoka

25. - 27. 8. 1978, odchyt do 4 šestimetrových sítí, které
byly přehrazeny dědičským okem hustou porostem
vegetace bylin a nízkých dřevin.

Výsledky odchyty

Sýkora koňadra (Parus major)	...	56
Čížek lesní (Carduelis spinus)	...	15
Jinčička obecná (Delichon urbica)	...	13
Kos černý (Turdus merula)	...	12
Konipas horský (Motacilla cinerea)	...	7
Pěnkava obecná (Pringilla coelebs)	...	4
Pěnice černohlavá (Sylvia atricapilla)	...	4
Sýkora modřínka (Parus caeruleus)	...	4
Zvonek zelený (Chloris chloris)	...	3
Stehlík obecný (Carduelis carduelis)	...	2
Konipas bílý (Motacilla alba)	...	1
Pěnice hrědokřídlá (Sylvia communis)	...	1
Pěnice slavíková (Sylvia curruca)	...	1
Sedmíhlásek hajní (Hippodamia icterina)	...	1
Drozd zpěvný (Turdus philomelos)	...	1
Vrabeц domácí (Passer domesticus)	...	1

Celkem 127 ptáků v 16 druzích

Sýkory, kos černý, drozd zpěvný, zvonek zelený a vrabec domácí nebyli kroužkováni.

Terén u nových bytovek, ve kterém byl odchyt prováděn, v brzké době zanikne, neboť zde bude vybudováno dětské hřiště. Potok byl několikrát otráven splašky ze stavby, což zřejmě způsobilo, že mezi úlovky chyběl ledňáček říční a korec vodní.

Karel Ouzký st.

Karel Ouzký ml.

Špindlerův Mlýn

Poznámka redakce

Více denní odchyty do většího počtu sítí ponechávají na místě považujeme za nejefektivnější kroužkovací metodu. Jsou-li výsledky odchytu doplněny vizuálním pozorováním a zaznamenány přesně a časově, umožňuje provedení průzkumů účinnější ucelenou péčí o zastoupení ptactva ve sledovaném biotopu. Konkrétní obdobných akcí lze vřele doporučit.

Mgr. Petr M i l e s

SEZNAM DRUHŮ VĚTVY VĚTVY VĚTVY VĚTVY VĚTVY VĚTVY VĚTVY VĚTVY VĚTVY VĚTVY
V ROCE 1978

1. Pěnkava obecná (<i>Cyanilla cyberus</i>)	224
2. Pěvuška modrá (<i>Pumilla modularis</i>)	191
3. Sýkora angláček (<i>Larus ater</i>)	159
4. Sýkora konědla (<i>Larus major</i>)	158
5. Červenka obecná (<i>Merula rubra</i>)	157
6. Sýkora modrá (<i>Larus argentatus</i>)	118
7. Budníček černý (<i>Merula melanoleuca</i>)	100
8. Budníček bělý (<i>Merula leucophaea</i>)	100
9. Čečetka zlatá (<i>Corvus corax</i>)	31
10. Čížek lesní (<i>Corvus corax</i>)	31
11. Linduška lučná (<i>Anthus trivialis</i>)	70
12. Rákosník zpěvný (<i>Acrocephalus scirpaceus</i>)	65
13. Pěnice černohlavá (<i>Sylvia atricapilla</i>)	66
14. Konipas horlý (<i>Corvus corax</i>)	61
15. Křivka obecná (<i>Corvus corax</i>)	49
16. Rehek domácí (<i>Phoenicurus phoenicurus</i>)	49
17. Drozd zpěvný (<i>Turdus philomelos</i>)	42
18. Rákosník obecný (<i>Acrocephalus scirpaceus</i>)	41
19. Kos černý (<i>Larus marinus</i>)	30
20. Pěnice žlutá (<i>Sylvia curruca</i>)	24
21. Konipas bílý (<i>Corvus corax</i>)	24
22. Stehlik obecný (<i>Carduelis carduelis</i>)	24
23. Hýl obecný (<i>Pyrrhula pyrrhula</i>)	22
24. Pěnice hnědokřídlá (<i>Sylvia communis</i>)	22
25. Pěnkava jikavec (<i>Pringilla modularis</i>)	29
26. Strnád obecný (<i>Merula europaea</i>)	28
27. Králíček obecný (<i>Regulus regulus</i>)	27
28. Pěnice pokřmená (<i>Sylvia curruca</i>)	27
29. Lednáček lesní (<i>Licedo alba</i>)	26
30. Vlaštovka obecná (<i>Hirundo rustica</i>)	23
31. Linduška lesní (<i>Anthus trivialis</i>)	23
32. Bělík lesní (<i>Sitta europaea</i>)	23
33. Tuhyk obecný (<i>Larus collinus</i>)	20
34. Šonálek dlouhokrký (<i>Corvus corax</i>)	20
35. Rehek zahradní (<i>Phoenicurus phoenicurus</i>)	17
36. Sýkora bělá (<i>Larus argentatus</i>)	16
37. Sýkora lužní (<i>Larus nonnatus</i>)	14
38. Jiříčka obecná (<i>Delichon urbica</i>)	14
39. Skorec vodní (<i>Junco cinereus</i>)	11
40. Linduška horáček (<i>Anthus trivialis</i>)	13
41. Modráček evropský (<i>Cyanilla cyberus</i>)	13
42. Králíček ohnivý (<i>Regulus ignicapillus</i>)	12
43. Tejsek černohlavý (<i>Cellula hypoleuca</i>)	11
44. Drozd kvívala (<i>Turdus philomelos</i>)	11
45. Tejsek bělý (<i>Cellula hypoleuca</i>)	9
46. Kálcus ulčivý (<i>Corvus corax</i>)	8
47. Straka poud'valká (<i>Struthio struthio</i>)	8
48. Sedláček nejmenší (<i>Corvus corax</i>)	8
49. Bazant obecný (<i>Cathartes aura</i>)	8

50.	Aučník obecný (Buteo lagopus)	...	7
51.	Střílník obecný (Falco tinnunculus)	...	7
52.	Mlynářka (Falco tinnunculus)	...	7
53.	Káňka lesní (Buteo lagopus)	...	6
54.	Lacináč obecný (Accipiter nisus)	...	6
55.	Sojka obecná (Accipiter nisus)	...	6
56.	Strnádka obecná (Accipiter nisus)	...	6
57.	Lopatek obecný (Accipiter nisus)	...	6
58.	Lupák velký (Accipiter nisus)	...	6
59.	Zrzehlavka rudozá (Accipiter nisus)	...	4
60.	Postolka obecná (Accipiter nisus)	...	4
61.	Jestřáb lesní (Accipiter nisus)	...	3
62.	Krahule obecná (Accipiter nisus)	...	3
63.	Čavka obecná (Colaptes cafer)	...	3
64.	Žlun zelený (Picus viridis)	...	3
65.	Rákosník proužkatý (Accipiter nisus)	...	3
66.	Pevuška obecná (Psaltria collina)	...	3
67.	Vrabeč domácí (Passer domesticus)	...	3
68.	Vrabeč polní (Passer montanus)	...	3
69.	Zvonohřík zahradní (Corvus corax)	...	3
70.	Loupálek kř. kopr. (Certhia brachydactyla)	...	3
71.	Bramboraček hnědý (Lanius excubitorides)	...	2
72.	Bělořit šedý (Oenanthe oenanthe)	...	2
73.	Slavík obecný (Luscinia megarhynchos)	...	2
74.	Monopka obecná (Corvus corax)	...	2
75.	Blask tlustozobý (Corvus corax)	...	2
76.	Sýkora parukáček (Sitta europaea)	...	2
77.	Slípka zelenohrábká (Gallinula chloropus)	...	1
78.	Ořešník kropenatý (Asio flammeus)	...	1
79.	Drozd brávník (Turdus viscivorus)	...	1
80.	Bekasina otavní (Actitis hypoleucos)	...	1
81.	Drozd cvrčák (Turdus philomelos)	...	1
82.	Cvrčilka slavíková (Cuculiza maculosa)	...	1
83.	Cvrčilka zelená (Cuculiza maculosa)	...	1
84.	Zvonek zelený (Cyanus cyaneus)	...	1
85.	Štrakapoud malý (Dendrocopos minor)	...	1
86.	Lejsek malý (Picus parvus)	...	1
87.	Lejsek bělokřídlý (Picus albicollis)	...	1
88.	Kukačka obecná (Cuculiza maculosa)	...	1
89.	Budníček horský (Phylloscopus bonelli)	...	1
Celkem		...	58

autor Petr Hileš

ORNI TOPOLOGICKÁ PRÁCE V ČESKOSLOVENSKU

Okresní ... ve dnech 10. ... do Bulharské lidové republiky ... to již třetí expedice ... (1. akce ... 38 členů ... ornitologické, ... nické, mineralogické, ... gické. Celá expedice byla velmi ... níci měli k dispozici ... známili s velmi ...

Chtěl bych vás v ní ... nějšími lokalitami, ... ní, popřípadě i o ...

I. Skalní město u Belogričičky

Je to lokalita ... vana scenérie ... množství hmyzu, ... pouze tu a tam ... budniček lemu. Jedním ... Častěji jsme zde pozorovali ... díky jedné rodině ... se nám podařilo ve skalní ... Obdivovali jsme i první ... mrchožravého ... znenadání a chvíli ... Jevil se jako pták ... lejšá, s užší ... novitě se zuřily. ... s tmavě hnědými až černými ... camp, kde několikrát ... a zigel za sklenice.

II. Krásová oblast - Ledenica a Ušlij Brod

V Ledenici jsme si prohlédli jednu neokyněnou ornitologický průzkum našel ji. Ledenica bylo za mnou však stojí kavče žlutozube (*Pyrrhuloxia gracula*), které spatřil prof. J. Štych.

Velmi pěkná byla lokalita u Ušlij Brod, kde jsme objevili kolonie rojů velkých vlnitých ořechů a kolonie vlaštovek skalních (skalská vlaštovka). Navštívili jsme se hlavně na hledání vlnitých ořechů a vlaštovky skalní. Po delším úsilí se nám podařilo najít dvě vlnitá hnízda, z nichž jedno bylo prázdné a druhé obsazené. Obě byla umístěna na stěně skalní, a vlnitá byla otvorem šikmo k východu. To tam byla vlnitá, a kdy spojovaného travnaté. V obzoru se nacházely výhledem neřím či zvířecími chlupy se nacházely 2-3 mláďata. Škoda, že jsme se nedostali ke hnízdu velkých, které bylo umístěno v puklině vlnitých skalních kolmého vápencového bloku.

Celkem se na lokalitě vyskytovalo asi 50-70 vlnitých velkých, asi 30 exemplářů vlaštovky skalní a na železničním mostě hnízdila i kolonie asi 50 exemplářů jiříčky obecné. Běžným druhem zde byla straka obecná a vrána šedivka. Spatřili jsme zde i několik exemplářů obecných. Zblízka jsme pozorovali i u nás vzácně obvyklý zahradník (*Emberiza hortulana*), z nichž jeden byl krmicí samec, hnízdo však nebylo nalezeno. Říšor, bobrovák nám sdělil, že zde viděl i několik k včel žlutozubých.

III. Jezero Studena

Jezero Studena slouží jako zásobník pitné vody pro Sofii. Je to překrásná údolní nádrž s čistou vodou, ve které žije množství ryb, například štika a jiné druhy. Kolem jezera jsou proužky lesy tvořené především borovicemi a březami. Při prohlídce okolí jezera jsme našli místo vhodné pro odpočívání. Byla to skupina nízkých vrb, které zakrývaly až k vodě a posky-

tovaly odchytným sítím do samičího ústí. Za jedno odpoledne jsme také chytli tři samičky v podobě dvou menších, 2 mlynářův houčence, 2 bervečky obecné a 1 penici hnědokřídlou. Jinačí se v okolí jezer nevyskytovalo nic zvláštního. Za smínku snad stojí pouze pozorování několika žlutých zájnic, které přeletěly přes náš tábor, 2 páříni obecné chyběly a sbornička mnohých. Překvapilo nás že v okolí nevyskytovaly žádné brodiví ptáci, kteří by v takových vodách určitě měli dostatek potravy. Snad jim nevypovídá blízkost lehkého porostu.

IV. Petříč

Při výběru této lokality jsem si uvědomil, že tu máme malé jezírko, v jehož okolí roste mnoho exotických. Bylo tu i dostatečně množství křehkých porostů s různými rostlinami, a hlavně, byla zde voda. Na této lokalitě jsme předpokládali v létě přítomnost *Acrocephalus*, *Cyrcilia* (*Acrocephalus*) a penic *ylvia*. Při návštěvě ní sítí jsme se věnovali práci na oči. Nejdříve nás ochromilo neuvěřitelné množství čerch obecných. Odháněli jsme, že se jich v okolí blízkého vepince sdružuje asi 120 - 150. Zajímavé bylo také pozorování orla královského (*Haliaeetus*) i když ho jsme spatřili pomalém přeletu utíchl nagejnou vlečenou suchou strakou zalétaly do krovů nebo susedly nchybně seděl. Po jeho odletu straka opět odletěla. Zřejmě mnohonásobně se může soudit, že tento dravec je zde často k hosten a s ním mají již určitě zkušenosti.

Velké překvapení nás zatím čekalo u sítí, podařilo se nám totiž chytnout dva, který se ihned podobal rákosníkům, byl však mnohem menší pouze deset rákosových per. Podle měření a tvaru těla, bylo jedná o cetii jižní (cettii cetii). Do vědecké jazyce chytily ještě 2 cetie, z kterých jedna je jenom obecná obecného. Druhý den jsme pokračovali na této lokalitě s odchytnými sítím. Do večera jsme

chytili další čtyři, tři včel, 2 kosa černé a jednu pěnicu černohlavou. Na ústřední síti u km. 2,5 km od známého místa jsme pozorovali u nás neznámého ptáka okrového (*Oenathes hispanica*). Pohyboval se v dostatečně vyvýšeném korytu potoka. Níže, kde u několika silnějších pramenů začínal souvislý porost vrb, jsme natáhli síť a odchytili ptactvo přiléhající k vodě. Většinou a pro nás neobvyklou pomíchanou námi přitom poskytovali přelétající dudkové chocholati a mandelici hajní. Také síťe nám připravily zejména pakvapení v podobě šestnácti chvácených ptáků v klesání kuzích. Chytili jsme 3 chocholouše obecné, 1 ledňáčka říční, 2 konipasů horské, 2 stehlíky obecné a po jednom exempláři bělořítka okrového, strnada oia (*Amberiza cirrus*), cvrčilky říční, slavíka obecného, vrábce oláňho a kosa černého. Odchycení cetie jižní a dalších u nás neznámých druhů ptáků považujeme za největší úspěch ornitologické sekce na této expedici.

Kromě ptactva se nám do sítě chytil i vyšaj zubo-křídlec paví oko a několik vážek a brouků; ti se však bohužel v sítích tak poškodili, že je nebylo možno vypreparovat.

V. Řeka Marica

Na řece Marice jsme poznali, že se život za suchých období koncentruje nejvíce u vody. Při prohlídce jednoho malého přítoku jsme pozorovali několik žuhýků obecných, strnada lučního a odchytili jsme jednoho slavíka obecného. Odpoledne jsme se vydali na prohlídku řeky Marici.

První, co jsme nedaleko řeky uradčili, bylo asi 20 exemplářů vln pestrých (*Merops apiaster*), které lovily potravu. Na břehu řeky jsme spatřili ústředníka velkého (*Haemantopus ostralegus*). Což pro nás bylo největším překvapením. Jinak se zde pohybovalo několik konipasů lučních, kulíků říčních, písní obecná a vran šedivek. Nad řekou poletovali mandelici hajní, vlaštovky obecné, pár kachen divokých a jeden káp bílý. Dále jsme objevili

li i prvního rybáka obecného, který přeletoval nad řekou a lovil potravu. Při cestě zpět jsme viděli několik žluv hajních a našli jsme hrázdo čápa bílého, ve kterém byla dvě mláďata.

Myslíme si, že v této lokalitě bycnom mohli objevit mnoho dalších, nám do té doby neznámých druhů. Doufal jsem se zde mohli zdržet pouze krátkou dobu.

VI. Rezervace Ropotamo a oblast Arkutina

Do rezervace Ropotamo jsme jeli s velkými nadějemi, že se tu seznámíme s mnoha druhy brodivých ptáků. Byli jsme však dosti zklamáni. Mohli jsme zde pozorovat jen několik volavek popelavých, kachen divokých, rákosníků velkých a sýkor koňader. Na pobřeží moře se zdržovalo asi 20 racků stříbřitých (*Larus argentatus*) a jeden racek černohlavý (*L. melanocephalus*). To bylo všechno, co jsme tu viděli.

VII. Odpařovny soli u Burgasu

Kolem této zajímavé lokality jsme jenom projížděli, ale i tak jsme tu viděli několik zajímavých druhů. V první řadě to bylo několik tenkozobců opačných (*Recurvirostra avosetta*), dvě kolihy velké (*Numenius arquata*) a volavka bílá (*Casmerodius albus*).

O tom, co všechno se v této lokalitě vyskytuje, jsem se měl možnost přesvědčit až doma, kdy jsme shlédli zajímavý film o ptácích na tomto místě. Vyskytují se zde prý téměř všechny druhy brodivých ptáků, např. písla čáponhá, vodouš rudonohý, vodouš štáhlý, v. krokanatý, ibis hnědý apod.

Ustří

Na první pohled se nám evařauna Bulnarska zdála velkou chudá. Je třeba si však uvědomit, že při celkové letním suchu, které bývá v Bulnarsku časté, se kon-

centruje veškerý život u vody. Zde jsme proto zaznamenali nejlepší pozorování a výsledky při odchytu. Celkem jsme chytili 41 ptáků v 15 družích a pozorovali asi 80 druhů v přesně neurčitelném množství. Kromě druhů u nás běžných jsme pozorovali i odchytily druhy u nás velmi vzácné nebo vůbec se nevyskytující. Jedná se především o cetii říční (Cettia cettia), rorýš velkého (Apus melba), vlaštovka říční (Hirundo daurica), supa mrchožravce (Neophron percnopterus), orla královského (Aquila heliaca), šelma okrovená (Pernis ptilorhynchus) a jiné (Pernis ptilorhynchus) aj.

Expedice nám umožnila poznat Bulharskou lidovou republiku, zemi našich přátel a seznámit se zejména s krásami její přírody. By ornitologové, jsme si mohli učinit názornou představu o rozdílech v zastoupení avifauny na Balkáně ve srovnání s podmínkami u nás.

Pracovníkům Okresního domu pionýrů a mládeže v Trutnově bychom chtěli touto cestou poděkovat za poskytnutou možnost se této zajímavé expedice zúčastnit.

Radislav Váňa děkuje
Mladé Buky

VÝSLEDKY ORNITOLOGICKÉHO PRŮZKUMU BULHARSKÉ DOLINY

Po absolvování přírodovědné expedice v DLR jsme zaměřili na severovýchod Rumunoka. Hlavním cílem byl rozsáhlý národní park - Ploaie, kde se příroda dodnes zachovala svůj původní ráz. Zaš se orientoval na zdejší avifaunu, která svým bohatstvím snad nemá v Evropě obdoby. Jedná se o území pro nerušený život ptactva z důvodu nedostupnosti a rozlohu čtverečních kilometrů bažin protkaných říčkami a plavými, které spojují jednotlivé rokle Dunaje a velké

množství drobných i velkých řezek.

29. 7. odpoledne jsme dojeli ke obce Skrumnice na břehu jižního ramena Dunaje. Kolem jižního moře poletovalo několik racků a rybáků. Ještělo se o racku chechtavého (*Larus ridibundus*), racka stříbrného (*L. argentatus*), rybáka obecného (*Merula hiemalis*) a ryboska černého (*Chlidonias niger*). Ryboska vše pátrala v potravě a každou chvíli se ze svého ústředí vytrhávali do proudu řeky. Na druhé straně jižního ramena postávaly volavky sněžné (*Ardeola garzetta*), které lovily potravu v mělké vodě.

Druhý den časně ráno jsme za dozvuku malých rybářů přepluli rameno a ujeli se okolovali průplavem hlouběji do delty. Naším cílem bylo jezírko Serpovo, kde hnízdí poměrně silná kolonie pelikánů bílých (*Pelecanus onocrotalus*). Podle posledního sčítání v roce 1974 bylo v celé dunajské deltě asi 3 000 pátků bílých a 2 000 pelikánů kačeravých (bílozobých).

Po levé straně průplavu se rozprostírá nížina, na níž postávaly volavky červené (*Ardea purpurea*), volavky popelavé (*A. canerea*), kvákolník černý (*Nycticorax nycticorax*) a čápi bílí (*Ciconia ciconia*). Nad kosírnami poletovalo velké množství volavek šedých a v. vlasatých (*Ardeola ralloides*). Přopínala jsem z jednoho průplavu do druhého a všude mě obklopovaly neproniknutelné porosty rákosy, které měly do výšky až 3 m. Naše loďka se pomalu pohybovala dopředu a každou chvíli několik metrů před ní vplávala v porostu volavka červená, která je zde dokonce ještě hojnější než volavka popelavá. Okolo průplavů poletoval voďouš kropenatý (*Limosa ochropus*), který nás nechal vždy připlout do vzdálenosti asi 10 m. Nad rákosím jednotlivě přetahovali kormoráni velcí (*Phalacrocorax carbo*), vplásl nám nad hlavou kormorán menšího (*Circus aeruginosus*). V blízkosti průplavu Litavce jsme poprvé spatřili 4 pelikány bílé, kteří přelétli nad našimi hlavami svým typickým způsobem a na výšce

29. 4. Když jsme dopluli k průplavu Lukov, zjistili jsme, že další průplav, kterým byl průplav Lukov, je určen Gorgovo, je vyschlý. Proto se s námi cesta na jezero po vodě nedostupná a tady jsme pokračovali pěšky. Na křovité vrbě jsme si prohlédli zavěšené množství moudivláčka lužního (*Nemiz pendulinus*). Nad námi stále lepoletovaly volavky stříbřité a volavky vlnasé. Každou chvíli jsme vyhledávali nejhojnější druh, jejich počet v hejnech se pohyboval od 1 do 10 exemplářů. Ibis hnědý, v lasku stříbřité a volavka vlnasé patří v těchto místech k nejhojnějším ptákům. Dale jsme cestou pozorovali tyto druhy: volavka červená 15 - 20 exemplářů, volavka bílá 3 exempláře, čáp bílý 8 - 10 exemplářů, pochop rákosní 3 exempláře, káček chocholatý 3 exemplářů, vodouš kropen 1 - 2 exempláře, čejka chocholatá 10 - 15 exemplářů, mandelák hnědý 3 exempláře, dudek chocholatý 5 exemplářů, s. ruka obecná 6 - 8 exemplářů, vrána op. šedá 15 - 20 exemplářů, atd.

Poslední čtyři druhy se vyskytují v lužnicích lesích na březích průplavů, jejichž břevníkem skládá tvoří různé druhy topolů a vrb. Z drobných ptáčků jsme spatřili převážně jen vrabce polního, který nás je vlně velmi hojný a cestou jsme se setkávali často s komárem bílým. Co se však týká výskytu ptáka, nemohu dlat žádné závěry, neboť terén byl velmi nepřehledný a vzápětí k nedostatku času jsme nepovážili vstoupit. Proto otázka by ovšem zasloužila pozornost, neboť na první pohled se místní rákosný jeví poměrně chudé a neslyšeli jsme zde ani pro náš typické druhy rákosníků.

Asi po 12 km chůze jsme se opět dostali k jižnímu rameni Dunaje do míst, kde voda tvoří velké oblouky. Zde byly rozsáhlé rybářské sádky, na nichž se drželo velké množství ptactva. Vyskytovalo se zde všech pět dosud pozorovaných druhů volavky (v populaci v červené, v stříbřité, v vlnasé a v bílé) a tři druhové káček. Nejhojnější byl rybák obecný, který byl bahenní a spatřili jsme i 3 rybky černé. Typičtější jsem si 2 bukáčky malé. Pod přístavním kolem hrála i 1 pár vlaš-

sovak obecných, které krmily svá čtyři mláďata. Křik vrabců mě upozornil na lovištní ostříže lemnice. Za soumraku zde nastal poměrně silný pohyb ptactva. Z rákosového porostu se ozýval chřásval vodní (*Rallus aquaticus*). Hejna ptáků směřovala převážně na severozápad, tedy hlouběji do delty. Nad námi přetahovali ve skupinách po 40 - 80 kusů libiá, lnědi, jejichž celkový počet jsme odhadovali na 500 - 600 ptáků. Dále přetahovala hejna kachen divokých, malé skupiny kvakošů nočních a jednotlivě i kolmoletní velcí.

Příští ráno jsme měli v plánu zít fotografovat, ale již v noci nás probudil silný dešť, který nás donutil uchýlit se do rybářského skladiště. Pršelo celý den, celou další noc a ani příští den ráno se nezdálo, že přestane. Voda v rameni Dunaje začala sroupat a dřívější suchá místa se změnila v bahnišiska. Vyšli jsme se proto na cestu podél jižního ramene Dunaje do Urliny, což byla nejbližší rybářská vesnice. Cestou jsme se setkávali opět s veškerými hejny již popsaných druhů. Z Urliny jsme se dostali do Lunghiolu, kde jsme přenocovali a jelikož ani další den nepřestalo pršet a jeden z kolegů onemocněl, odjeli jsme 2. 8. do Fulcei a odtud jsme se již vraceli do Československa.

Jaroslav K u r c
Milan

ZÁJEMČI O ÚČAST NA AKCI VLIVY KŘIKNOŠŤSKÉ

Letní a podzimní akce "Balt ja v r. 1979" plánována v Křiknoštech na následující měsíce:

- 13.7. - 20.7. Pandická louka a Úpská rašelina
- 17.8. - 31.8. Vosecká bouře
- 17.8. - 26.8. Filnikovské slávy buky
- 27.8. - 31.8. nebe a příroda v Úpské rašelině
- 31.8. - 23.9. Úpská rašelina a Lužická bouře
- 24.9. - 12.10. Hřebenové slávy v Vosecké bouři

Při jejím zajišťování je počítáno s účastí tří nebo čtyřčlenných skupin. Každá taková skupina musí být členem Čs. ornitologického sdružení nebo mít platné povolení ke krouživému lovu.

Pracovní činností účastníků bude především kontrola sítí a hřibolandů vrše, krouživé odchycení ptáků a jejich vážení a měření, péče o zvláště ptáky, soustavné záznamy vzácných pozorování a vypracování výsledné zprávy na konci akce. V případě příchodu krajně nepříznivých povětrnostních podmínek (nárazy) urychlené ukončení akce a v zlepšení povětrnostních podmínek opět pokračování. Sítě musí být pokryty pletivem, případně opraveny a demontovány hřibolandské vrše.

Účastníkům bude hrazeno jízdné, stravu a případně ubytování na horách či loukách nebo v Křiknoštech. Podmínkou je účast alespoň po dobu jednoho dne. V případě požadavku dopravy vlastním vozidlem je nutné požádat včas Správu Křiknoštského národního parku o povolení k vjezdu.

Písemně přihlášený účastník musí být, kterému se může akce zúčastnit, sdělíte v Správě Křiknoštského národního parku ve Vlachově ul. č. p. 100, 1. patro, Křiknošty. Na základě vašich přihlášek bude sestaven seznam prohled účastníků v jednotlivých periodách.

Správa Křiknoštského národního parku

P R U N E L L A

Zpravodaj Oblastní ornitologické sekce
při Správě Krkonošského národního parku ve Vrchlabí

2/ 1978
Ročník II

Redaktor: RNDr. Petr Miles, CSc.

Redakční rada: Petr Pišer, Jan Grúz, RNDr. Petr Miles

Vydává Správa Krkonošského národního parku ve Vrchlabí
jako účelový tisk

Povoleno odborem kultury ONV Trutnov pod čj. 99/77

č. b. 583, 585, 591 až 626, 648, 649

